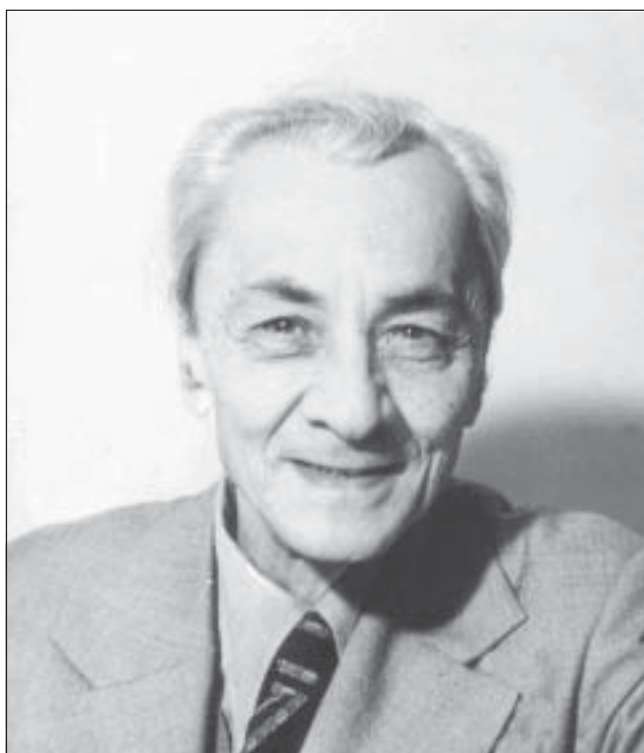

Nicoleta Oprîșan, Maria Cristina Olaru

LEON KALUSTIAN – 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Cu prilejul Centenarului nașterii lui Leon Kalustian (1908-1990), publicist și scriitor vrâncean, reprezentant marcant al comunității armenesti din România, Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea a organizat sâmbătă, 18 octombrie, 2008, o serie de manifestări dedicate acestui eveniment.

Născut la 17 octombrie 1908 la Focșani, Leon Kalustian este primul copil al familiei Sarkis Kalustian (1867-1921) – armean ajuns prin vitregiile istoriei în ținuturile Vrancei și al Iuliei Kalustian, născută Gherghel (1876-1948) – româncă din Ardeal. Publicistul a avut două surori și un frate – Vartuhi (1910-1998), Manuil (1911-1985) și Satenig (1916-1996).

În orașul de pe Milcov, urmează cursul primar și o clasă de liceu, după care se pregătește ca autodidact. Părăsește de tânăr – la vârsta de 20 de ani, orașul Unirii și se stabilește în București.

În 1926, îl întâlnim deja în presa de stânga a vremii, fiind un pamfletar de temut care totdeauna a apărut valorile democrației. A cunoscut, sau a fost în preajma multor protagoniști ai scenei politice românești interbelice. Leon Kalustian a scris virulente articole împotriva lui Stelian Popescu, directorul cunoscutului cotidian *Universul*. A fost redactor la ziarele *Cuvântul* (1926-1927), *Curentul*

(1928-1934), *ABC*, *Zorile* (cu Emanoil Socor), *Lumea românească* (editat de Zaharia Stancu), coordonator al oficiosului *România* (1938-1940) - scos de Cezar Petrescu în 1940. A colaborat la *Mișcarea* (1931-1932), *Facța* (directori Ion Vinea și Nicolae Carandino), *Adevărul*, *Dimineața*.

Pe 8 mai 1951, Leon Kalustian cade victimă valului de arestări ale regimului totalitar comunist, alături de zeci de mii de intelectuali și personalități ale vieții politice democratice și ale celei religioase din România, fiind arestat și reținut administrativ fără să fie judecat, timp de patru ani, în închisorile de la Jilava, Gherla și Văcărești. La 30 decembrie 1960 este arestat pentru a doua oară. În 18 septembrie 1961, este judecat și condamnat penal conform sentinței nr. 285 din 18 septembrie 1961 a Tribunalului Militar de Mare Unitate București, la opt ani închisoare corecțională și confiscarea totală a averii, **pentru infrafracțiunea de răspândire de publicații interzise**, în perioada 1956-1960, prevăzută de art. 325, alin. 3, lit. C din Codul Penal. Printre cărțile „incriminate” s-au numărat: **În preajma revoluției** de **Constantin Stere**, volumele **Povestea vieții mele** de **Regina Maria**, **Mustul care fierbe** de **Octavian Goga** și **Memoriile regelui Carol I** a căror difuzare era interzisă fiind considerate un pericol pentru orânduirea socialistă. După executarea a patru ani de pedeapsă, la 17 aprilie 1964, Leon Kalustian este eliberat din penitenciarul de la Gherla, ca urmare a unui decret de grațiere colectivă.

Activitate publicistică a lui Leon Kalustian a fost reluată prin rubrica *Simple note*, grație lui Vartan Arachelian, în anul 1978, la Revista *Flacăra* condusă de Adrian Păunescu. La Editura Eminescu, în perioada 1975 - 1984, lui Leon Kalustian, i-au fost publicate mai multe volume, cum ar fi: *Facsimile*, *Conspirații sub cer deschis: pagini dintr-o luptă antifascistă și democratică* și cele patru volume *Simple note*. Un rol considerabil în editarea acestora, l-au avut Nicolae Carandino și prof. univ. dr. Valeriu Râpeanu. Cărțile sale au fost bine primite de public și s-au bucurat de aprecieri deosebite din partea criticii literare.

La 23 iunie 1983, Uniunea Scriitorilor, datorită lui Dumitru Radu Popescu i-a acordat „illegal” o pensie sub formă de „ajutor lunar”. Când s-au făcut ultimile validări înainte de 1989, pentru intrarea în Uniunea Scriitorilor, numele lui Leon Kalustian și al lui Mircea Ionescu-Quintus au dispărut de pe listă, în urma unor imperative indicații superioare. În 1985 i se acordă Premiul Revistei Flacăra pentru „credința cu care a slujit mai bine de o jumătate de veac cuvântul fierbinte al presei”. La recomandarea

doctorului Vasile Tuchel, care îl consultă și își manifestă îngrijorarea în legătură cu starea sănătății sale, Leon Kalustian vine la Focșani în octombrie 1989, unde va fi îngrijit de cele două surori ale sale. La 24 ianuarie 1990 a încetat din viață și a fost înmormântat în cimitirul armenesc din Focșani. L-au condus pe ultimul drum, printre alții, Andrei Bordeianu, Vartan Arachelian, Paul Lăzărescu, Nicolae Arsenie.

Deținătoarea unei importante colecții de cărți și documente originale care constituie Fondul Leon Kalustian, Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea și-a făcut o datorie morală din a readuce în memoria culturală și în istoria intelectuală a comunității noastre, personalitatea lui Leon Kalustian printr-o serie de manifestări dedicate acestuia.

Programul manifestărilor a început la Cimitirul Armenesc din Focșani cu o slujbă religioasă de pomenire, oficiată de arhimandrit dr. Zareh Baronian – vicar al Episcopiei Armene în perioada 1973-2001.

Manifestarea a continuat apoi la Sala de lectură a bibliotecii. După salutul de bun venit al directorului Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu” Vrancea, **Teodora Fîntînaru**, atât participanții cât și invitații au vizionat fragmente din filmele documentare **Bucureștii necunoscut – o evocare a celebrei cafenele literare Capșa** și **Publicistul și epoca sa – convorbire cu Vartan Arachelian**. În continuare, s-a evocat personalitatea lui Leon Kalustian de către invitați – distinși oameni de litere și jurnaliști români, reprezentanți și apropiați ai familiei publicistului. Discuțiile au fost moderate de domnul prof. univ. dr. **Valeriu Răpeanu** – critic și istoric literar, și susținute de: **Vartan Arachelian** – scriitor și publicist, **Varujan Pambuccian** – deputat din partea minorității armenice din România, **Dorin Țigănaș** – ziarist și publicist, **Mihai Stepan-Cazazian** – redactor șef al publicației Ararat – periodic al Uniunii Armenilor din România, **Bergi Vosganian** – președintele Filialei Vrancea a Uniunii Armenilor din România, **Virgil Răileanu** – scriitor vrâncean, **Angel Țilvăr** – senator de Vrancea, **Manole Merchea** – subprefect al județului Vrancea și **Gheorghe Neagu** – Președintele Asociației Culturale „Duiliu Zamfirescu” Vrancea.

Cu acest prilej, ca parte a unui amplu program aniversar, a avut loc lansarea volumului **„Leon Kalustian: 100 de ani de la naștere: incursiuni biobibliografice”** editat de Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea. Cartea a fost prezentată de colegul nostru, domnul Gabriel Funica, cel care a prefăcut acest volum ce oglindește viața și personalitatea publicistului vrâncean Leon Kalustian.

Amintirile și impresiile celor care l-au cunoscut pe Leon Kalustian, dar și gândurile publicistului despre viața și profesia sa sunt reunite în capitolele – **Omul – Leon Kalustian** și **Leon Kalustian despre Leon Kalustian**. Cartea continuă cu un segment reprezentativ din **corespondența** personală a lui Leon Kalustian. Pentru o mai bună cunoaștere a personalității și a vieții ziaristului vrâncean, lucrarea este însoțită și de **cererile de grațiere**, semnate de surorile sale, și de asemenea de soția sa. **Varia** – așa cum ne spune și titlul acestui capitol, cuprinde

diferite materiale, care vin să completeze biografia jurnalistului consacrat în perioada interbelică (recomandări, autografe, dedicații). Spre finalul cărții întâlnim o listă de articole scrise de ziaristul vrâncean, între anii 1936 – 1938, în revistele *Zorile* și *Lumea Românească*, care nu au fost incluse în volumul **Conspirații sub cer deschis: Pagini dintr-o luptă antifascistă și democrată** și deasemenea și cu câteva exemple. **Cărți cu autografe din Fondul Leon Kalustian** încheie lucrarea mai sus amintită.

Leon Kalustian: 100 de ani de la naștere: incursiuni biobibliografice este primul volum dedicat gazetarului și omului Leon Kalustian. Nu se dorește a fi o monografie, în sensul consacrat al termenului, cât mai degrabă un început promițător, sperăm noi, un prim și inedit pas documentar spre reconsiderarea activității sale scriitoricești.

În organizarea acestei manifestări și realizarea acestui proiect editorial, am fost onorați de sprijinul și colaborarea domnului Ioan Codreanu, nepotul de soră și legatarul testamentar al lui Leon Kalustian, care a avut bunăvoința să doneze Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu” Vrancea cărți, periodice, documente originale, fotografii, scrisori olografe și obiecte care au aparținut marelui ziarist, constituindu-se astfel Fondul Leon Kalustian – sursă principală de informație pentru această lucrare și de asemenea pentru **expoziția omagială Leon Kalustian** organizată în holul bibliotecii.

Într-o sală devenită neîncăpătoare din care publicul nu a lipsit, întreaga manifestare a decurs într-o atmosferă relaxantă sub forma unui dialog liber între gazde, invitați și publicul participant.

Sperăm că această manifestare organizată de instituția noastră, cu o grijă necesară, frumoasă și emoționantă, a adus un strop de lumină în cunoașterea vieții și operei lui Leon Kalustian. Credem că Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea prin colectivul ei tânăr și dinamic va reuși în continuare să conserve dar să și împărtășească memoria efectivă și afectivă a personalităților vrâncene.

Zait Marga-Doina - Peisaj